

## Zpráva o šetření ve věci příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení paní A.

Paní A., nar. xxxx, trvale bytem xxxx (stěžovatelka), mě ve svém podnětu požádala, abych prověřil postup Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Příbrami a Ministerstva práce a sociálních věcí při rozhodování o odnětí příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení od listopadu 2023.

### A. Shrnutí závěrů

Šetřením jsem zjistil, že **Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Příbrami, kontaktní pracoviště Praha-západ** (úřad práce), pochybil, když v řízení o odnětí příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení od listopadu 2023 nezjistil dostatečně skutkový stav věci, a zejména příjmy stěžovatelky a její dcery.

Ministerstvo práce a sociálních věcí pochybilo, když rozhodnutí úřadu práce potvrdilo.

### B. Skutková zjištění

Úřad práce odňal stěžovatelce příspěvek na živobytí<sup>1</sup> a doplatek na bydlení<sup>2</sup> od listopadu 2023. Z výpisu z bankovního účtu zjistil, že v říjnu 2023 obdržela dcera stěžovatelky výživné ve výši 15 000 Kč. Započel je do příjmů rodiny pro účely dávek, a dávky z toho důvodu odňal.

Stěžovatelka potvrzuje, že obdržela na účet částku 7 500 Kč nazvanou jako peníze pro Annu dne 10. 10. 2023 a stejnou částku dne 11. 10. 2023. Otec se však spletl a poslal výživné za jeden měsíc dvakrát. Dne 11. 10. 2023 stěžovatelka poslala 6 000 na stejný účet otci zpět (platba s názvem omyl, připsaná částka dvakrát). Nechala si pouze částku 1 500 Kč, kterou dal otec dceři nad rámec výživného na úhradu účtu za telefon.

Ministerstvo práce a sociálních věcí rozhodnutí o odnětí příspěvku na živobytí<sup>3</sup> i rozhodnutí o odnětí doplatku na bydlení potvrdilo.<sup>4</sup> Uvedlo, že stěžovatelka neměla vracet částku 6 000 Kč otci dítěte, protože otec zaplatil výživné na měsíc dopředu.

Z vyjádření úřadu práce plyne, že stěžovatelka v odvolání napsala: „Důvodem odejmutí byla částka výživného 15 000 Kč, kterou jsem obratem vrátila majiteli“. Z výpisu účtu je však zřejmé, že stěžovatelka vrátila jenom 6 000 Kč, což je v rozporu s tím, co uvedla v odvolání. Úřad práce proto nepovažoval tvrzení stěžovatelky za věrohodné. Úřad práce sám nekontaktoval otce dítěte, protože ten má povinnost podílet se na výživě dcery, a proto částky přijaté nad rámec výživného nebyly bezdůvodným obohacením.

### C. Právní hodnocení

Změní-li se skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku nebo její výplatu tak, že nárok na dávku nebo na její výplatu zanikne, úřad práce dávku odejme.<sup>5</sup> Rozhodnou skutečností

1 Rozhodnutí ze dne 30. 11. 2023.

2 Rozhodnutí ze dne 8. 7. 2024.

3 Rozhodnutí MPSV ze dne 28. 2. 2024.

4 Rozhodnutí MPSV ze dne 25. 9. 2024.

5 Ustanovení § 44 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

pro příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení je i výše výživného, které je považováno za příjem.<sup>6</sup> Změnu výše výživného buď ohlašuje úřadu práce příjemce dávek,<sup>7</sup> nebo ji úřad práce zjistí sám, v součinnosti s bankou,<sup>8</sup> ze soudního rozhodnutí apod.

Úřad práce se při rozhodování o dávkách pomoci v hmotné nouzi řídí **zásadou materiální pravdy**, měl by zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti.<sup>9</sup> V řízeních zahajovaných z úřední povinnosti není správní orgán obecně vázán pouze návrhy účastníků na důkazy, ale je povinen provést veškeré důkazy a zjištění, která vedou ke spolehlivým a pravdivým závěrům.<sup>10</sup> Řízení o přehodnocování výše dávky pomoci v hmotné nouzi je zahajováno zpravidla z moci úřední a **na straně úřadu práce se vyžaduje důkazní aktivita**. Zákon o pomoci v hmotné nouzi však toto pravidlo do značné míry omezuje a **důkazní aktivitu ohledně osvědčení nároku na dávku přenáší také na příjemce dávky**.<sup>11</sup>

**Úřad práce se nemůže** při zjišťování skutečného stavu věci v mezích vytyčených podmínek pro nárok na dávku **spoléhat jen na informace předestřené žadatelem o dávku**, který (ať již vědomě, nebo nevědomě) neuvede všechny podstatné informace. **Žadatel zároveň nemůže být pasivní a očekávat aktivitu jen ze strany úřadu**. Žadatel musí aktivně plnit povinnosti dané zákonem o pomoci v hmotné nouzi.<sup>12</sup>

Stěžovatelka úřadu práce sdělila a doložila výpisem z účtu, že částku 6 000 Kč otci dítěte bezodkladně vrátila. Úřadu práce bylo známo, že výživné je 7 500 Kč měsíčně. Z výpisu z účtu věděl, že otec poslal částku 7 500 Kč v říjnu 2023 dvakrát. Nemohl ale s jistotou posoudit, zda otec dítěte poslal částku dvakrát omylem a logicky mu v měsíci na úhradu jeho živobytí scházela, nebo zaslal výživné na měsíc dopředu, nebo uhradil některé výdaje dceři nad rámec výživného. Stěžovatelka uváděla první variantu (otec poslal výživné omylem dvakrát), proto mu částku vrátila, část si ponechala po dohodě s otcem na úhradu účtu za telefon. Její tvrzení se však rozcházelo s tvrzením v odvolání, kde uváděla, že otci vrátila celou částku 15 000 Kč.

**Úřad práce pochybil, když stěžovatelku nevyzval k upřesnění jejího vyjádření a k doložení důkazů (například čestného prohlášení bývalého partnera, otce dítěte).** Úřad práce mohl případně i sám u otce dítěte skutkový stav tvrzený stěžovatelkou ověřit.<sup>13</sup> Úřad práce **nedostál své povinnosti spolehlivě zjistit objektivní stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti**.

Pokud by se dokazováním úřadu práce potvrdilo, že otec dítěte zaslal stěžovatelce částku 6 000 Kč nedopatřením a ona ji musela vrátit, nemohl by ji započítat jako příjem, a z toho důvodu odejmout dávky pomoci v hmotné nouzi.

6 Ustanovení § 21 odst. 1 a § 33 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Ustanovení § 7 odst. 2 písm. d) zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu.

7 Ustanovení § 49 odst. 2 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi.

8 Ustanovení § 50a zákona o pomoci v hmotné nouzi.

9 Ustanovení § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu.

10 FIALA, Z., FRUMAROVÁ, K., VETEŠNÍK, P., ŠKUREK, M., HORZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V., SOVOVÁ, O., SCHEU, L. *Správní řád: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2025-6-16]; dostupné na [www.aspi.cz](http://www.aspi.cz). ISSN 2336-517X.

11 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2016, č. j. 6 Ads 219/2015-30; [www.nssoud.cz](http://www.nssoud.cz).

12 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. února 2022, č. j. 10 Ads 28/2020-38; [www.nssoud.cz](http://www.nssoud.cz).

13 Ustanovení § 50 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

**D. Informace o dalším postupu**

Zprávu zasílám ředitelce Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Příbrami a podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv ji žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřila ke zjištěným pochybením a informovala mě o přijatých opatřeních k nápravě.

Zpráva shrnuje moje dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu zasílám rovněž stěžovateli.

Brno 8. července 2025

JUDr. Stanislav Křeček  
veřejný ochránce práv  
(podepsáno elektronicky)